

- Často chápán spíše jako doplněk tradičních kvant. technik
- Negativní definice: jako jakýkoliv výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických metod.

„Kvalitativní výzkum je nenumерické šetření a interpretace sociální reality. Cílem tu je odkrýt význam podkládaný sdělovaným informacím.“ (Disman 2007: 285)

„Kvalitativní výzkum je proces **hledání porozumění** založený na **různých metodologických tradicích** zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří kompletní **holistický obraz**, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání **v přirozených podmínkách**.“ (Creswell 1998: 12)

„Kvalitativní výzkum je situovanou aktivitou, která umísťuje pozorovatele ve zkoumaném světě. Je sadou interpretativních, materiálních praktik, které svět činí viditelným/čitelným. Tyto praktiky převádějí svět do sérií reprezentací, včetně terénních poznámek, rozhovorů, diskuzí, fotografií, nahrávek. Kvalitativní výzkum tedy předpokládá interpretativní a naturalistický přístup ke světu.“ (Denzin – Lincoln 2005: 3)

Filozofie, paradigma a interpretativní přístup

Table 2.1 Philosophical Assumptions With Implications for Practice

<i>Assumption</i>	<i>Question</i>	<i>Characteristics</i>	<i>Implications for Practice (Examples)</i>
Ontological	What is the nature of reality?	Reality is subjective and multiple, as seen by participants in the study	Researcher uses quotes and themes in words of participants and provides evidence of different perspectives
Epistemological	What is the relationship between the researcher and that being researched?	Researcher attempts to lessen distance between himself or herself and that being researched	Researcher collaborates, spends time in field with participants, and becomes an "insider"
Axiological	What is the role of values?	Researcher acknowledges that research is value-laden and that biases are present	Researcher openly discusses values that shape the narrative and includes his or her own interpretation in conjunction with the interpretations of participants
Rhetorical	What is the language of research?		Researcher writes in a literary, informal style using the personal voice and uses qualitative terms and limited definitions
Methodological	What is the process of research?		Researcher uses inductive logic, studies the topic within its context, and uses an emerging design
			Researcher uses an engaging style of narrative, may use first-person pronoun, and employs the language of qualitative research
			Researcher works with particulars (details) before generalizations, describes in detail the context of the study, and continually revises questions from experiences in the field

- Vždy do výzkumu vnášíme nějaké předpoklady, pohledy a světonázory (kvali vs. Kvanti)
- 4 základní paradigmatu kvalitativního výzkumu – postpozitivismus, konstruktivismus, advokační/participační, pragmatismus (Creswell)

Postpozitivismus – vědecký přístup, více zaměřený, logický, redukcionistický, výzkum chápán jako série logických kroků, rigorózní metody sběru dat a analýzy – blízko kvantitativním postupům

Sociální konstruktivismus – hledání subjektivních významů lidských zkušeností, důraz na komplexitu pohledů, indukce, v interakci, důraz na kontexty, pozice výzkumníka, cílem je dát smysl významům = interpretovat → **kvalitativní výzkum jako interpretativní/vysvětlující**

Advokační/participační – alternativní pohledy, minority, snaha o změnu/pomoc

Pragmatismus – flexibilita, mixed methods,

Výzkumník
jako nástroj
sběru dat

Mnoho
zdrojů/typů
dat

Induktivní
analýza dat

Významy
participantů

Vynořující se
design

Interpretativní
přístup

Holistický
přístup

Quantitative Methods

Qualitative Methods

Případ jedné SOČky na jednom gymnáziu...

Kvantitativní a kvalitativní metody

Logiky výzkumu

Induktivní vs. deduktivní logika

INDUKCE: Pozorování → Nalezené pravidelnosti → Předběžné závěry → Teorie

DEDUKCE: Teorie → Hypotézy → Pozorování → Verifikace/ falzifikace hypotéz

- Omezený rozsah informací o mnoha jednotkách
- Silná redukce počtu pozorovaných proměnných a silná redukce počtu sledovaných vztahů mezi nimi
- Generalizace na populaci
- Dobrá replikovatelnost

- umožňuje pozorovat sociální fenomény a procesy v jejich přirozeném prostředí.
- umožňuje hluboké pochopení sociálního života, neboť umožňuje zjistit významy, které aktéři sociálního života těmto fenoménům a procesům připisují
- Snaží se porozumět a nabízet vysvětlení

- Hodně informací a sledovaných proměnných
- Silná redukce počtu sledovaných jednotek
- Generalizace problematická (Disman 2007: 286)

Analytický vs. Systemický přístup
(Salomon 1991)

Analytický přístup: snaha porozumět
několika málo proměnným

Systemický přístup: snaha zachytit
všechny proměnné v jejich interakci v
komplexním prostředí

**Hledání konkrétního vs. hledání struktur,
pravidelností, vzorců**

KVANTITATIVNÍ VÝZKUM

dedukce

laboratoř

deskriptivní/explanativní

vysvětlující

„tvrdé“ metody

měření

náhodný výběr
(reprezentativita)

atomistický, partikulární

„objektivní“

KVALITATIVNÍ VÝZKUM

indukce

terén

explorativní

hledající smysl

„měkké“ metody

popis

cílený výběr

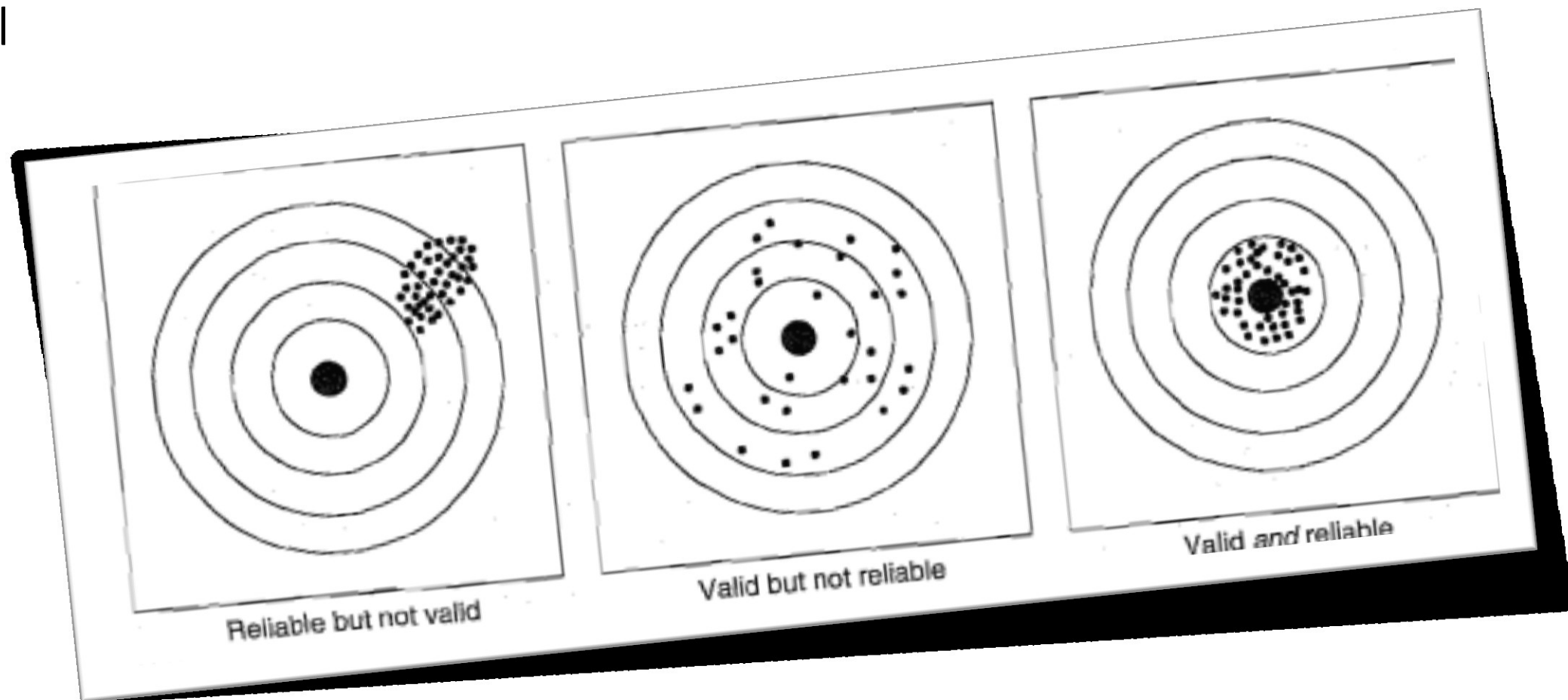
holistický

„subjektivní“

Jan Hendl: Úvod do kvalitativního výzkumu
Norman Blaikie: Designing Social Research

Kvantitativní výzkum = vysoká standardizace zajišťuje vysokou reliabilitu, ale vede k silné redukci informace - nízká validita

Kvalitativní výzkum = nízká standardizace zajišťuje nízkou reliabilitu, ale nedochází k

Když chcete generalizovat závěry na populaci

Když je vaším cílem testování hypotéz, teorie

Když víte, které proměnné chcete sledovat (a proč!)

Vs.

Když chcete porozumět významům

Když chcete jevy vysvětlit a ptát se „proč“?

**Když neexistují silné teoretické předpoklady/teorie →
které proměnné sledovat**

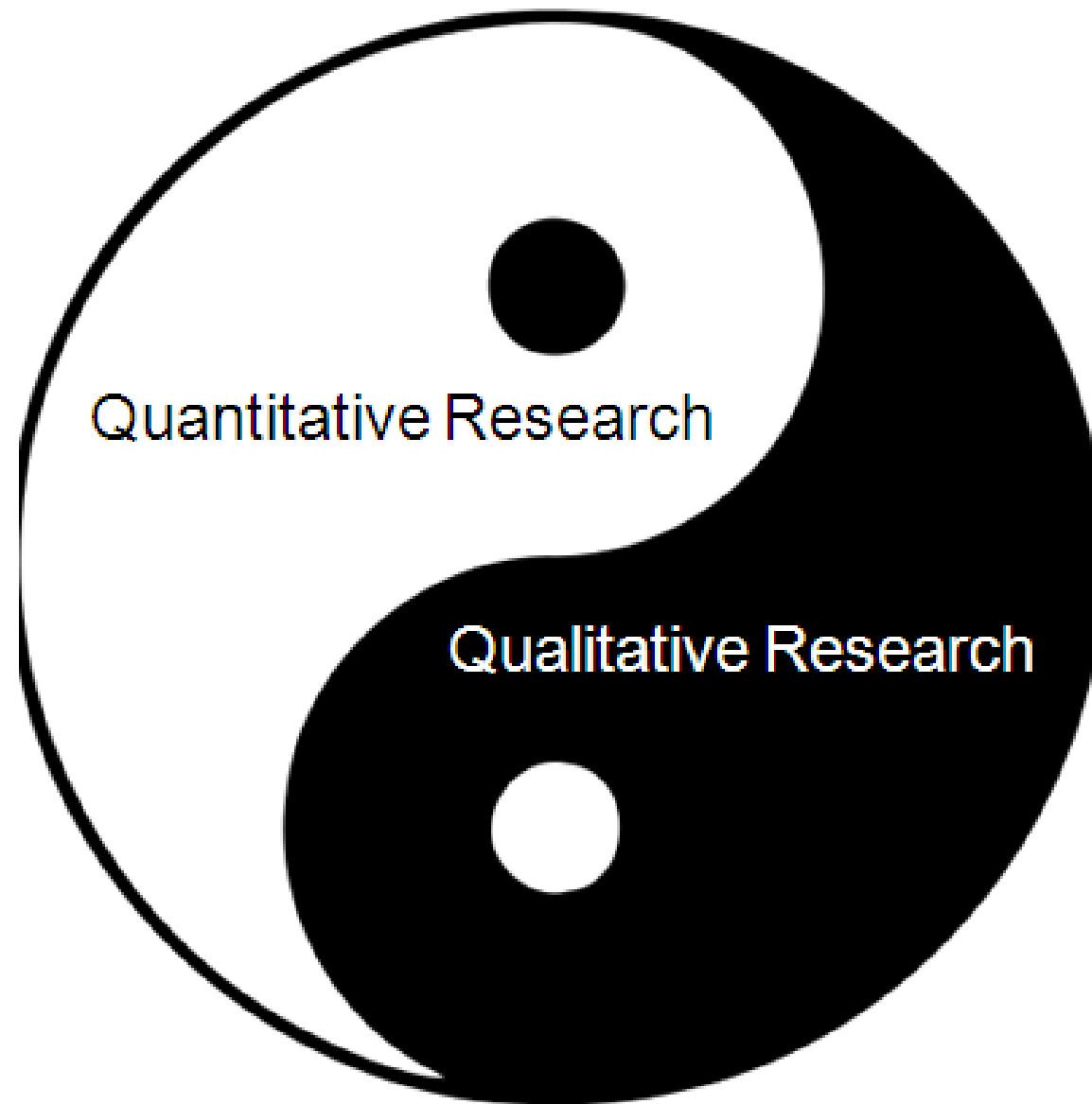
Když se zaměřujete na specifickou populaci

Když chceme nechat „zaznít hlas“

Když chceme rozumět kontextům, v nichž jedinci jednají

Smíšené výzkumy a triangulace metod

- **Triangulace** jako kombinace různých metod (dat) k odstranění slabín jednotlivých metod - větší síla závěrů (např. otestování hypotéz na základě rozdílných paradigmat)
- Kvalitativní výzkum nám pomáhá porozumět sociální realitě – kvantitativní výzkum testuje validitu tohoto porozumění

Příprava (a úprava) výzkumných nástrojů

Logika výběru výzkumných jednotek s ohledem na reprezentativitu a výpovědní hodnotu

Velikost vzorku

Sledované jevy a jejich povaha

Časový rámec výzkumu

Analýza dat a její načasování

Flexibilita v průběhu výzkumu

- Mnohost tradic kvali výzkumu
- Řada výzkumníků však spíše pro jistou volnost v následování tradic a metod- tradice se často překrývají (stejné prvky a důrazy) a je těžké připsat práci jednoho autora k jedné jasné tradici. Tradice se často kombinují, aniž by vědci zakládali „novou“ → přizpůsobení podmínkám, společenské realitě, problému a cíli výzkumu
- Tradice: etnografie, fenomenologie (Husserl, Schütz, Berger a Luckmann) etnometodologie (Garfinkel), konverzační analýza, diskurzivní analýza (Foucault), symbolický interakcionismus (Goffman), zakotvená teorie, konstruktivismus (Schütz), kritická teorie...
- Počátky na přelomu 19. a 20. století v USA – chicagská škola (Goffman, Strauss); krize zejm. v 90. letech (krize legitimacy)
- Creswell / 5 základních přístupů, které se i vnitřně ještě liší: Narativní výzkum, fenomenologie, zakotvená teorie, etnografie a případová studie

Narativní výzkum

- Mnoho typů narativního výzkumu napříč obory
- Narativ = vyprávění, záznam životní zkušenosti jedince
- Analýza narativů vs. Narativní analýza (biografické studie, orální historie)
- Důraz na procesualitu, životní údalosti, příběh, chronologičnost

Výběr problému → výběr 1 či více lidí, s „příběhem“ → sběr dat – fotografie, deníky, poznámky, rozhovory, pozorování → sběr informací o kontextu (z výpovědi, situace respondenta) → analýza – převyprávění, popis příběhu či témat → znovuzapojení participantů

- Náročnost na sběr dat, aktivní spolupráce s účastníky výzkumu

Fenomenologie

- Významy několika jedinců a jejich zkušeností – hledání toho společného – jak lidé něco prožívají, vnímají → redukce na fenomény (truchlení, operace srdce, svatba, jaké to je být chovatel psů)

Výběr problému → popis variant fenoménu → sběr dat od několika respondentů – rozhovory + další dodatečná data → analýza formou významových klastrů → popis zkušeností + kontextu, popis esence fenoménu

- Těžké uzávorkování zkušenosti výzkumníka

Zakotvená teorie

- Cílem je vytvoření teorie (grounded in data)
- Populární systematická metoda Strausse a Corbina

Výběr problému → sběr dat od respondentů (rozhovory) – pilotní + zaměřování → analýza dat → sběr dat → analýza dat... → formulace teorie

Etnografie

- Zaměřuje se na lidi, kteří sdílejí nějaký fenomén – na jednom místě, interagují, mají společný jazyk, historii... → etnograf se zaměřuje na sdílené vzorce, kulturu
- Zahrnuje řadu lidí v jeden čas

Výběr problému → pozice výzkumníka ke skupině – informace, informant → výběr témat → sběr dat – pozorování, rozhovory, fotky, videa a další materiály + reciprocita → analýza dat

Případová studie

- Příklad jako specifická ilustrace, jako komplexní provázaný systém nebo systémy
- Různé typy případových studií (ilustrativní případ vs. extrémní případ, více případů ilustrujících variabilitu)

Výběr problému → identifikace případu/ případů → sběr dat – mnoho typů dat (dokumenty, pozorování, rozhovory, audiovizuální záznamy...) → analýza – holistická nebo zaměřená, detailní popis případu, analýza témat, kontext, analýza napříč případy → interpretace významu případu

- I v kvali výzkumu s induktivní logikou určité předporozumění a teoretické předpoklady – na základně předchozích výzkumů/pilotní studie/rešerše literatury
- Cílem však není testování těchto teoretických předpokladů
- Specifika výzkumné otázky v KV – otázka spíše širší → propojení dat a teorie, metoda konstantního srovnávání → sběr a analýza dat od sebe nejsou striktně odděleny jak to je v případě kvanti výzkumu → větší flexibilita a volnost výzkumníka → metoda často rozvíjena v terénu

- V kvantitativním výzkumu redukce dat probíhá rukou výzkumníka
(teorie → konceptualizace → operacionalizace)
- V kvalitativním výzkumu redukce dat vychází ze zkoumané reality (např. prostřednictvím respondentů)
- **Cílem konstrukce vzorku v kvantitativním výzkumu je reprezentovat populaci jedinců**
- **Cílem konstrukce vzorku v kvalitativním výzkumu je reprezentovat populaci problému a jeho relevantních dimenzí**

Teoretické vzorkování (theoretical sampling) – proces analýzy kontrolován vypořádaný se teorií → sběr a analýza dat probíhá do té doby, dokud není vzorek teoreticky nasycen

- úvod
 - definice výzkumného problému (včetně rešerše výzkumného kontextu)
 - výzkumný cíl
 - výzkumné otázky
 - vymezení a omezení (delimitations and limitations)
- postup
 - charakteristika kvalitativního výzkumu (optional)
 - kvalitativní výzkumná strategie (Creswell: narativní, fenomenologický, etnografický výzkum, zakotvená teorie, případová studie)
 - role výzkumníka
 - proces sběru dat
 - způsob analýzy dat
 - strategie pro validaci zjištění
 - struktura práce
 - předpokládané etické otázky
 - významnost studie
 - předběžné pilotní zjištění
 - předpokládané výstupy
 - přílohy: otázky k rozhovorům (scénáře), formuláře k záznamu o pozorování, harmonogram, navrhovaný rozpočet

Silné stránky - mnohost, inovativnost a nestandardizovanost výzkumných nástrojů a postupů; diverzita perspektiva, zkoumá v přirozeném prostředí, umožňuje studovat procesy, reaktivní dobře slouží k exploraci, důraz na kontexty

Slabé stránky – reliabilita, reprezentativita, přesvědčivost výsledků + vnímaná kval. metod, nedá se testovat, nedá se dělat predikce, analýza a sběr je časově náročná, významná role výzkumníka →

Nutný důraz na kvalitu interpretace dat → role výzkumníka při sběru i analýze dat; sebereflexe; transparentnost; propojení interpretace a evidence

Sebereflexe výzkumníka: popsat výzkumný proces, dílčí rozhodnutí k volbě tématu, definování výzkumných otázek, komplikací při sběru dat (znám/neznám respondenty), v analýze (konstruktivní kritika nástrojů – poučené inovování; ne: je to obsahovka, proto nemohu – je to můj první pokus, proto nemohu – je to kvalitativní, proto subjektivní...)